Барвінок М.В.

Фактори зростання продуктивності праці

Суспільні умови, пов'язані з формами власності й формами господарювання, рівнем трудової, виробничої, державної дисципліни, організованості, відповідальності, гальмують або сприяють збільшенню продуктивності праці.

Різноманіття конкретних методів і способів досягнення високої продуктивності праці викликає необхідність класифікації факторів зростання, які можна об'єднати в наступні групи:

Матеріально-технічні. Рівень розвитку засобів виробництва, їх якість (рівень використання науково-технічних досягнень); підвищення рівня механізації й автоматизації виробництва; упровадження прогресивної технології й новітньої техніки; модернізація існуючого устаткування; збільшення одиничних потужностей машин і устаткування, збільшення енергоозброєності роботи підприємства; підвищення якості сировини матеріалів, палива, що використовуються; уживання прогресивніших видів і джерел енергії.

Організаційно-економічні управлінські фактори характеризують якість взаємодії робочої сили й засобів виробництва й без урахування їх неможливо одержати максимальний ефект від використання новітньої техніки й технології, сировини, матеріалів, палива, енергії.

Соціально-економічні фактори підвищення загальноосвітнього, культурно-технічного й кваліфікаційного рівня працівників, професійних знань, умінь; уживання нових систем і ступеня диференціації оплати праці; компетентність, дисциплінованість, відповідальність; фізичне здоров’я, духовна свідомість й розумові здібності; повне, інтенсивне і якісне використання робочого часу; поліпшення медичного й побутового обслуговування; раціональне використання вільного часу; відношення до праці, прояв творчості, ініціативи, заповзятливості в процесі праці;

прибутковість роботи підприємства; все більш повне задоволення матеріальних і духовних потреб.

Соціально-психологічні фактори. Повна своєчасна об'єктивна й достовірна інформація про соціально-психологічні процеси в трудових колективах за допомогою соціологічних досліджень; методи професійного відбору (професійна придатність) й навчання; виробнича адаптація; причини плинності кадрів; бюджет вільного часу; соціально-психологічний клімат у соціальних групах і організації; комплектування малих груп і оптимальне співвідношення в них між працівниками; гуманізація праці; психологічна мотивація працівників (виховання професійних інтересів, творчий зміст праці).

Природні фактори істотно впливають на зміну продуктивності праці в добувних галузях, сільському господарстві, специфічні для кожної галузі.

Техніко-технологічні фактори зростання продуктивності праці враховують науково-технічний прогрес, комплексну механізацію, автоматизацію виробничих процесів і всі зміни, що відбуваються у зв’язку оновленням технічних засобів і вдосконаленням роботи, пов’язані з комплексною механізацією, автоматизацією виробничих процесів і прогресивною технологією.

Організаційно-економічні фактори зростання продуктивності праці: організаційно-технічна підготовка – кадрова, технічна, матеріальна.

Соціально-економічні фактори зростання продуктивності праці сприяють кількісному зростанню й якісному поліпшенню робочої сили, персоналу підприємств: загальноосвітнього, культурно-технічного й кваліфікаційного рівня працівників, професійних знань, умінь; компетентність, дисциплінованість, відповідальність; фізичне здоров’я, духовна свідомість й розумові здібності; професійна мобільність і внутрішнє бажання якісно виконувати роботу; трудова активність, творча ініціатива; раціональне використання вільного часу; все більш повне задоволення матеріальних і духовних потреб.

Соціально-психологічні фактори зростання продуктивності праці: повна, своєчасна, об'єктивна й достовірна інформація про соціально-психологічні процеси на підприємстві за допомогою соціологічних досліджень; методи професійного відбору (професійна придатність) й навчання; адаптованість до виробничого процесу; психологічна мотивація (виховання професійних інтересів, творчий зміст праці); комплектування малих груп по психологічній сумісності і оптимальне співвідношення в них між працівниками; причини плинності кадрів; гуманізація праці.

Фактори зростання продуктивності праці – це причини, рушійні сили, постійно діючі умови, що визначають її рівень і динаміку. Підвищення продуктивності праці має вирішальне значення для кожного підприємства, галузі, регіону, народного господарства. Вивчення факторів і пошук резервів зростання стає найважливішим і найголовнішим завданням економічної теорії й господарської практики. На рівень і динаміку продуктивності праці впливають такі постійно діючі умови, у яких протікає виробничий процес. Вони або посилюють дію того або іншого фактора, або послаблюють його